

В. В. Герасименко, канд. екон. наук,
Науково-дослідний економічний інститут,
Міністерство економічного розвитку та торгівлі України, м. Київ

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ РЕГУЛЮВАННЯ РИЗИКІВ ВКЛАДНИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКІВ

У сучасних умовах кошти населення є не тільки важливим джерелом формування ресурсів банків, але й носієм банківських ризиків, що наочно продемонструвала ситуація в банківській сфері України в період фінансово-економічної кризи 2008–2009 рр. Для установ банківської системи не є бажаним як масовий відтік коштів приватних вкладників, так і їх приплив у банки при обмежених можливостях прибуткового розміщення в дохідні активи при припустимому ступені банківських ризиків. Тому регулювання ризику вкладних операцій банків є актуальною проблемою сучасного розвитку банківської системи країни.

Дослідженням цієї проблеми займаються як вітчизняні, так і зарубіжні вчені, такі як Ю. Васюренко, Н. Внукова, П. Куликова, О. Лаврушин, А. Мороз, О. Тітієвська тощо. Проте не до кінця визначеними залишаються методологічні засади регулювання ризику вкладних операцій банків за умов переходу країни до сталого економічного розвитку. При цьому під механізмом регулювання ризиків вкладних операцій банків варто розуміти сукупність взаємозалежних і взаємообумовлених форм, методів, інструментів і важелів впливу державних регулятивних органів і безпосередньо банків на об'єкт регулювання – ризики вкладних операцій банків.

Попередження і мінімізація ризику вкладних операцій банку вимагає правового врегулювання захисту інтересів обох сторін договору вкладу, що передбачає необхідність чіткого визначення в ньому розподілу ризику між банком і вкладником у випадку дострокового його розірвання залежно від виду вкладу. Це потребує законодавчо-правового визначення сутності ощадного вкладу (яке на теперішній час в Україні відсутнє) і його відмінностей від строкового вкладу фізичної особи.

Урегулювання ризику вкладної операції банку повинно передбачати можливість забезпечення економічних інтересів кожної зі сторін вкладної операції. Клієнт-вкладник набуває такої можливості за рахунок вибору такого виду вкладу, який максимальною мірою враховує припустиму для нього ступінь ризику як у частині своєчасного й повного одержання суми внеску після закінчення терміну дії договору, так і очікуваного процентного доходу по вкладу. В інтересах банку приймати ризики по вкладних операціях у межах своїх можливостей по своєчасному й повному поверненню коштів вкладників, що вимагає визначення припустимого рівня ризику у всій сукупності залучених банком коштів фізичних осіб, який може бути визначений на основі встановлення і контролю

дотримання банками допустимого співвідношення між їх регулятивним капіталом і зобов'язаннями за вкладками.

Одним із методів регулювання ризиків вкладних операцій банку повинно бути урізноманітнення умов залучення коштів населення, що вимагає наявності в банку методики оцінки рівня диверсифікованості портфеля вкладів фізичних осіб.

Захисту інтересів вкладників банків від ризику неповернення коштів сприяє система страхування внесків фізичних осіб, яка наразі в Україні залишається недосконалою, а кошти Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (ФГВФО) є надто незначними, щоб гарантувати компенсацію вкладів фізичних осіб у разі банкрутства великого банку. Вирішення цієї проблеми може бути забезпечено за рахунок застосування диференційованих норм регулярних внесків банків у ФГВФО, що потребує розробки відповідної методичної бази щодо їх визначення.

Герасименко, В.В. Методологічні засади удосконалення механізму регулювання ризиків вкладних операцій банків [Текст] / В.В. Герасименко // Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика: збірник тез доповідей VI Міжнародної науково-практичної конференції (26–27 травня 2011 р.): у 2-х т. – Т.2. – С. 105-107.